

Tıp Dili ve Türkçe Üzerine Öğrenci Görüşleri

Student opinions on Medical Language and the Turkish Language

Hüseyin Fatih Sevinç

M.D.
Erciyes University Medical Faculty
hfatihsevinc@yahoo.com

Mustafa Karacagil

Prof., M.D.
Department of Urology,
Erciyes University Medical Faculty
mkaracagil@erciyes.edu.tr

Özet

Amaç: Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi 2006-2007 eğitim-öğretim yılındaki bütün öğrencilerinin Türkçe ve Tıp dilinin güncel sorunlarına bakış açısının saptanması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmamıza Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesindeki 1120 öğrencinin 804'ü (%71,8) katılmıştır. Anket, öğrencinin kişilik bilgilerini, Türkçenin sorunlarıyla, bilim diliyle ve tıp diliyle ilgili bakış açılarını araştırmak için hazırlanmış çoktan seçmeli toplam 45 sorudan oluşmaktadır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamına yakını (%90,2) Türkçe dilinin kirlenmekte olduğunu ifade etmiştir. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinde hazırlık sınıfı okuyan öğrencilerin %73,9'u Tıp Fakültesindeki hazırlık sınıfını gerekli görmemektedir. Öğrencilerin %64,6'sı Türkiye'de tıp alanında kullanılan dile ilgili sorun olduğunu belirtmektedirler.

Sonuç: Türkçe dilinde karşılığı olan yabancı sözcüklerin konuşma, yazı ve bilim dilinde kullanılması bilimin daha iyi öğretilmesine ve Türkiye'de biliminin daha da gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: **Eğitim Dili; Tıp Eğitimi.**

Abstract

Purpose: This survey is to determine students' opinion about daily problems of the Turkish language and the Medical language at Erciyes University Medical Faculty during 2006-2007 educational term.

Material and Methods: Among 1120 students of Erciyes University Medical Faculty, 804 students (%71,8) were included in this survey. This survey included information related to the research personality, problems of the Turkish language, opinions on the scientific language and medical language and included 45 multiple choice questions.

Results: Most of the students (%90,2) declared that there is an erosion in the Turkish language; 73,9 % of students that attended to the preparatory class at Erciyes University Medical Faculty think that the preparatory class is unnecessary. Among the students, %64,6 declared that there is a matter on language that is used medical school department.

Conclusion: The substitution of the foreign words with Turkish synonyms during writing and scientific communication will contribute to better medical education and the scientific development.

Key Words: **Language; Medical Education.**

Submitted : January 04, 2008
Revised : February 05, 2008
Accepted : March 12, 2008

Corresponding Author:

Hüseyin Fatih Sevinç
Medical Student, Stage VI
Erciyes University Medical Faculty
Kayseri, Turkey

Telephone: +90- 555 687 62 96
E- mail: hfatihsevinc@yahoo.com

Giriş

İletilemeyen düşünce ya da bilgi, düşünce ve bilgi sayılamaz. Bilimsel düşünce ya da bilgi herhangi bir biçimde iletilirken, anlaşılabilir, yazılıp okunabilir, öğretiler olmalıdır. Dil olmadan hiçbirini gerçekleştiremez, hepsinin niteliği dile dayanır. Dil düşünceyi yalnızca taşıyan ve ileten bir araç olmayıp, düşünceyi yeniden yapılandıran, onu tamamlayan temel bir işlevsel yapıdır (1). Başkasının diliyle düşünmeye çalışmak, doğrudan o başkasının düşünce çerçevesini ve altyapısını benimsemek anlamına gelir. Bağımsız düşünce, bağımsız dil olmadan olmaz (2). Bireylerin en açık ve akıcı olarak kendi dillerinde düşünebildikleri, duygularını ortaya koydukları ve bu açıklığın ifadelerine yansıdığı bilinmesi önemlidir (3).

Türk dili üzerinde yapılmış olan bilimsel çalışmalar, Türkçe'nin "biçim özellikleri, yapısı dolayısıyla değişik kavramların anlatımına, yeni ve yabancı kavramların karşılanmasına çok elverişli bir dil" olduğunu göstermektedir. Buna karşın, bilim dilinde, özellikle Tıp alanında yabancı sözcük ve terim kullanma merakının oldukça yaygın biçimde sürmekte olduğu da bir gerçektir. Son yıllarda, yayınlanmış tıp dergilerinde Türkçe düşünme, anlatma ve yazmaya yeterince önem verilmediği görülebilir. (1).

1987-2001 arasında yayımlanan Pediatrik Cerrahi Dergisi'nin 15 cildi (33 dergi) dil yönünden incelenerek yapılan bir çalışma, tüm dergiler için doğru olmasa da, tıp alanında kullanılan dilin büyük ölçüde kirliliği ve yozlaşmış olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada değerlendirilen 302 yazı başlığındaki yabancı sözcük oranı %47,69; yazıda metin içindeki yabancı sözcük oranı % 48 olarak bulunmuştur, 269 yazının Türkçe anahtar sözcüklerinin %62'sinin ve 15 Türkçe özetin sözcüklerinin %28'inin İngilizce sözcükler olduğu belirlenmiştir (4).

Gelişmiş ülkeler geliştirmekte olan ülkelere, teknoloji, bilim ve sanatsal alanda ürettiği gelişim ve değişimi tanıtım terimleriyle kendi dillerini etkin kılarlar. Günümüzde, bu söz konusu etkileme İngilizce'yle belirgin olarak yapılmaktadır. İngilizce kelimelerin dilimize girip yerleşmelerine engel olmak için yeni çıkan tıbbî terimlerin karşılıklarını kısa sürede ve devamlı olarak bulmak ve yayınlamak gereği açıkça ortaya çıkmaktadır. İngilizce kelimelerin kullanılması bu gün bilim dili çerçevesinin dışına taşıp toplumun her düzeyinde Türkçe'nin kirlenmesine yol açmaktadır (5).

Türkiye'de tıp eğitiminin geçmişi ve geleceği değişik toplantılarda her yönden ele alınmakta ve tartışılmaktadır. Ancak tıp dilinin ne olması gerektiği, tartışma bölümleri dışında gündeme gelmemektedir. Bu toplantılarda sunulmak üzere hazırlanan tıbbî terminoloji ile ilgili araştırma sayısı da tespit edildiği kadarı ile oldukça azdır (3,6). Aynı zamanda tıp dili konusunda belki de en çok görüşlerinin alınması gereken kesim tıp öğrencileri olmasına rağmen tıp öğrencilerinin bu konudaki görüşlerinin sorgulandığı araştırma sayısı oldukça azdır. Bu çalışmada, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi 2006-2007 eğitim-öğretim yılındaki bütün öğrencilerinin Türkçe ve Tıp dilinin güncel sorunlarına bakış açısını belirlemeyi amaçladık.

Gereç ve Yöntemler

Bu araştırma Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi (EÜTF) Etik Kurulunun 06.03.2007 tarihinde 01/125 karar numaralı onayı ile gerçekleştirilen ve EÜTF 2006- 2007 eğitim-öğretim yılındaki bütün öğrenciler üzerinde anket yöntemi ile yapılmış tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Anket formları Mart 2007-Mayıs 2007 tarihleri arasında ders aralarında, çeşitli derslerin başlangıç ve sonlarında öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilere anket formları dağıtılırken anketin amacı anlatılmıştır, sonrasında öğrenciler anket formlarını kendileri doldürmüşlardır. Yanıtların güvenilirliğini artırmak amacıyla öğrencilerden isim, soyadı ve numaralarını yazmamaları istenilmiştir. Bu yolla düşüncelerini baskı altında kalmadan, daha açık bir şekilde ifade edebilmeleri amaçlanmıştır.

Çalışmamıza Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesindeki 1120 öğrencinin 804'ü (%71,8) katılmıştır. Katılımcıların 84'ü Dönem I, 89'u Dönem II, 107'si Dönem III, 205'i Dönem IV, 178'i Dönem V, 141'i Dönem VI öğrencisi olup 345'i (%43,2) kadın, 454'ü (%56,8) ise erkektir (5 kişi cinsiyetini belirtmemiştir) ve yaş ortalaması 22,5'tir (25 kişi yaşını belirtmemiştir). Anket, öğrencinin kişilik bilgilerini, Türkçenin sorunlarıyla, bilim diliyle ve Tıp diliyle ilgili bakış açılarını araştırmak için hazırlanmış çoktan seçmeli toplam 45 sorudan oluşmaktadır.

Veriler, bilgisayarda SPSS 13.0 programıyla değerlendirilmiş ve istatistiksel analizler için ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin 699'u (%86,9) hazırlık sınıfı okurken, 105'i (%13,1) okumamıştır. 571 öğrenci (%71,0) eğitim hayatı boyunca bir defa hazırlık sınıfı okurken, (56'sı ortaokul ve üniversitede, 72'si lise ve üniversitede) 128'i (%15,9) iki defa okumuştur. Öğrencilerden 173'ü (%21,6) yabancı dil bilgilerini çok iyi ve iyi, 420'si (%52,5) orta, 207'si (%25,9) düşük ve yetersiz olarak değerlendirmiştir. Tıp fakültesinde hazırlık sınıfı okuyanların %73,9'u tıp fakültesindeki hazırlık sınıfını gerekli görmediğini, %20,3'ü gerekli gördüğünü, %5,8'i de fikrinin olmadığını belirtmiştir. ($X^2=71.435$; serbestlik derecesi=2; $p< 0.05$)

Türkçenin her alanında kullanılan yabancı kelimelerin dilimizde sorun oluşturduğunu düşünenler %72,9 (n=584), sorun oluşturmadığını düşünenler %24,2 (n=194), fikir

beyan etmeyenler ise %2,9'dur (n=23). Ayrıca dilimizde kirlenme olduğunu düşünenler %90,2 (n=725), kirlenmenin olmadığını düşünenler %7,8 (n=63), fikir beyan etmeyenler ise %2,0'dır (n=16). Dilimizde kirlenmenin olduğunu düşünen öğrencilere, kirlenmenin boyutu sorulduğunda öğrencilerin %69,9'u çok fazla ve fazla, %26,1'i orta, %4,0'ı az olarak belirtmiştir. Öğrencilere dilimizi kullanırken ne kadar özen gösterdikleri sorulduğunda 363'ü (%45,1) çok iyi ve iyi, 361'i (%44,9) orta, 80'i (%9,9) yetersiz ve çok yetersiz olarak nitelendirmişlerdir. İlkokuldan üniversiteye kadar verilen Türkçe eğitimini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda 213 (%25,5) öğrenci çok iyi ve iyi, öğrencilerin 336'sı (%42,3) orta, 256'sı (%32,2) yetersiz ve çok yetersiz olarak değerlendirdiği saptandı.

Soru	Evet		Hayır		Fikri Yok	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sizce yabancı dil öğretimi ile yabancı dille eğitim karıştırılıyor mu?	541	67,3	170	21,1	93	11,5
Yabancı dil öğretimi gerekli midir?	719	89,4	74	9,2	11	1,4
Yabancı dille eğitim gerekli midir?	185	23,0	572	71,1	47	5,8
Gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere dilleriyle birlikte kültürlerini de ihraç ettiklerine inanıyor musunuz?	724	90,0	51	6,3	29	3,6
Psikolojik savaş unsuru olarak dilin kullanıldığını düşünüyor musunuz?	677	84,2	88	10,9	39	4,8
İngilizce'nin evrensel bir dil olduğunu düşünüyor musunuz?	514	63,9	266	33,1	24	3,0
İngilizce'yi bilim dili olma konusunda yeterli görüyor musunuz?	205	25,5	465	57,8	134	16,7
Türkçe'yi bilim dili olma konusunda yeterli görüyor musunuz?	220	27,4	456	56,7	128	15,9
Tıp fakültesinde yabancı dille eğitim yapılmasını ister misiniz?	128	15,9	647	80,5	29	3,6
Türk Dil Kurumunun sözcük ve terim türetme çalışmalarını takip ediyor musunuz?	98	12,1	669	83,2	37	4,6

Türkiye'deki bilim dilinin yabancı dillerin etkisi altında kaldığını düşünen 735 (%91,4) öğrencinin %64,4'ü Tıp dilinin birkaç dilden kelimelerle karışık bir şekilde olmasının eğitimi olumsuz yönde etkilediğini, %26,0'ı etkilemediğini, %9,7'si de fikrinin olmadığını belirtmiştir. ($X^2=31,275$; serbestlik derecesi=4; $p< 0.05$).

Tablo-II. Tıp dilinin birbirine karışmış, birkaç dilden oluşmasının nedenlerine yönelik düşüncelerin dağılımı*

	Sayı	(%)
Bir kere sözcükler yerleştikten sonra bunları değiştirmenin çok zor oluşu	429	53,4
Tıbbın büyük bir hızla gelişmesi sonucu ortaya çıkan pek çok yeni terime zamanında karşılık bulunmaması	419	52,1
Türkçe karşılığı olan sözcükleri kullanma gereksinimi bilincinin zayıflığı	250	31,1
Yabancı sözcük kullanma tutkusu	187	23,3

* Soruya bir öğrenci birden fazla cevap verebilmiştir.

Türkiye’de tıp alanında kullanılan dille ilgili sorunun varlığı sorulduğunda öğrencilerin 519’u (%64,6) sorun var derken, 194’ü (%24,1) sorunun olmadığını, 91’i ise (%11,3) fikrinin olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo-III. Türkiye’de tıp alanında kullanılan dille ilgili sorunun nasıl çözülebileceğine yönelik önerilerin dağılımı*

	Sayı	(%)
Türkçe karşılığı olan yabancı terimlerin kesinlikle Türkçe karşılıkları kullanılmalı	291	56,1
Bütün eğitimcilere ve öğrencilere anadil duyarlılığı ve bilinci yerleştirilmeli	277	53,4
Tıp eğitimi ve öğretimi anadilde yapılmalı	228	44,0
YÖK ve TDK’de birlikte kurullar kurulup, bu kurullar dünyadaki yeni gelişen terimleri yakından izleyip, bu terimlere karşılıklar bulmalı	217	41,9
Türkçe karşılığı olmayan yabancı terimlere Türkçe karşılık bulunması için yoğun çaba gösterilmeli	174	33,6

*Soruya bir öğrenci birden fazla cevap verebilmiştir. Yüzdeler Türkiye’de tıp alanında kullanılan dille ilgili sorun olduğunu düşünen 519 öğrenci üzerinden alınmıştır.

Tartışma

Öğrencilerin büyük bir kısmı (%86,9) uzun ve zor uğraşlar sonucunda tıp fakültesini kazanıncaya kadar eğitim hayatlarının en azından bir yılını neredeyse sadece İngilizce dersinin olduğu hazırlık sınıfı okuyarak geçirmişlerdir. Daha dikkat çekici olanı ise öğrencilerin %15,9’unun hazırlık sınıfını iki defa okumasıdır. Öğrencilerin sadece %21,6’sının yabancı dil bilgilerini çok iyi ve iyi şekilde ifade etmeleri Türkiye’de verilen İngilizce eğitimin yeterli olmadığını göstermektedir. Tıp fakültesinde İngilizce hazırlık sınıfı okuyan öğrencilerin %73,9’u tıp fakültesindeki hazırlık sınıfını gereksiz görmektedir. Bunun sebebi, uzun bir süreç olan tıp eğitiminin hazırlık sınıfıyla birlikte bir sene daha uzaması ve aldıkları İngilizce eğitimin tıp eğitimlerinde öğrencilere bekledikleri faydayı sağlamaması olabilir. Hazırlık sınıfını kaldırıp, ilk üç sene haftalık iki saat olan tıbbi İngilizce derslerinin artırılması hekime çok daha fazla fayda sağlayabilir. Böylece

geleceğin hekimlerine sadece İngilizce öğretmek için harcanan bir yıl, tıp eğitimi için çok daha iyi bir şekilde değerlendirilebilir.

Öğrencilerin %72,9’unun yabancı kelimelerin dilimizde sorun oluşturduğunu düşünmesi, %90,2’sinin dilimizde kirlenme olduğunu ifade etmesi, ayrıca bu kirlenmenin boyutunu %69,9’u çok fazla ve fazla, %26,1’i orta olarak değerlendirmesi tıp eğitimi sırasında yabancı kelime kullanımının olumsuzluğunu vurgulamaktadır. Her ne kadar öğrencilerin %45,1’i çok iyi ve iyi düzeyde, %44,9’u orta düzeyde Türkçe kullanmaya özen gösterdiklerini ifade etseler de bunun yeterli olmadığını düşünmekteyiz. Türk Dil Kurumunu (TDK) öğrencilerin ancak %12,2’sinin takip etmesi Türkçe ile ne kadar ilgilenildiğinin göstergesidir. TDK’nın çalışmalarını topluma daha iyi aktarması ve özellikle gençlerin ilgisini çekecek faaliyetlerde bulunmasının Türkçe kullanmada gösterilen özeni daha da artıracığı kanısındayız.

Öğrencilerin sadece %27,4'ü Türkçe'yi bilim dili konusunda yeterli görmektedir. Oysa Türkçe, İngilizce'ye göre daha eski bir dildir. İngilizce'ye ait ilk yazılı belgeler 7.yüzyıla dönük olmasına karşın (7), Türkçe'nin kökleri M.Ö. 3100-1800 yılları arası yaşamış olan Sümerlere kadar uzanmaktadır. Sümerce'de tespit edilen 168 Türkçe kökenli sözcüğün varlığına dayanarak, Türkçe'nin, halen yaşayan diller arasında en eski dil ve yaşının 5000 yıl olduğu belirtilmektedir (8, 9). Ayrıca Türkçe ad ve eylem tabanları ile yapım işlevli ekler kullanılarak iki milyona yakın (teorik olarak sonsuza kadar) sözcük üretmek mümkündür (7).

Öğrencilerin %84,2 'sinin psikolojik savaş unsuru olarak dilin kullanıldığını düşünmesi ve %90,0'ının gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere dilleriyle birlikte kültürlerini de ihraç ettiklerine inanması, kültür emperyalizminin bir ögesi olarak yabancı dilin kullanılabilceğini göstermektedir.

Öğrencilerin % 91,4'üne göre Türkiye'de bilim dili yabancı dillerin etkisi altındadır. Bu etkinin eğitimi olumsuz etkilediğini düşünenlerin oranı ise %64,4' dür. Olumsuz etkinin boyutunu öğrencilerin %50,6'sının çok fazla ve fazla, %44,1'inin orta olarak değerlendirmesi, tıp eğitiminde dille ilgili bir sorun olduğunu düşündürmektedir. Öğrencilerin % 47,4'ü tıbbi terminolojiyi öğrenmede zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda, öğrencilerin terminoloji konusunda güçlük çektikleri ve çoğunluğunun tıbbi terminolojiyi ders olarak almak istedikleri belirlenmiştir. (3, 6). Yabancı kökenli sözcüklerin anlamlarınının tam olarak kavranmasının güç olacağı buna karşın karşılığı olan Türkçe sözcüklerin daha kolayca öğrenilebileceği düşünülebilir. Bu durumun zorluğunu en çok öğretimi ve öğrenimi oldukça güç olan hekimlik alanında, kendilerini hiçbir şey çağrıştırmayan, binlerce yabancı sözcüğü salt ses kalıpları olarak bellek için olağanüstü çabalar gösteren tıp öğrencileri çekmektedirler (10). Yurt dışında yapılan bir çalışmada da İngilizce bilgisi iyi düzeydeki tıp öğrencilerinin kendi dilinde Latince ya da Grekçe terimlerle hiç karşılaşmamış olanlara oranla daha başarılı oldukları bildirilmiştir (3, 11). Tıp öğrencilerinin mevcut sorununu gidermedeki en büyük görev öğretimi üyelerine düşmektedir. Öğrencilerin derslerde tıp terimlerinin Türkçe karşılıklarının kullanılmasına gösterilen özeni %37,8 oranında orta ve %56,9 oranında az ve yetersiz düzeyde olduğunu ifade etmeleri, yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe karşılıklarının daha fazla kullanılmasına özen gösterilmesini gerekli kılmaktadır.

Öğrencilerin %80,5'i tıp fakültesinde yabancı dille eğitim yapılmasını istememektedirler. 1986-1987 yılından beri yabancı dille eğitim veren Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesinde yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretim elemanlarının %67,5'i İngilizce ders anlatmanın öğrenci katılımını olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğretim üyelerinin yarısından fazlası İngilizce'nin öğrenci-hasta iletişimini ve ders anlatma tekniklerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir (12). Yabancı dille eğitim alan kişi, kendi anadili ile düşünmeye alışık olduğu için anlatılanları önce zihninde kendi diline çevirmekte, kendi ulusal diliyle düşündüklerini yabancı dille anlatmak zorunda olduğu için de ikinci bir çeviri yapmaktadır. Bütün bunlar insan beynini yormakta ve zaman kaybına neden olmaktadır (13). Birinci Türk Sağlık Eğitimi Şurasında belirtildiği gibi, tıp eğitimi verecek bir kurum oluşturmanın amacı, İngilizce konuşulan bir ülkede değil, Türkiye'de hekimlik yapacak hekimler yetiştirmektir. Türk halkına hizmet edecek bir hekimin önce kendi dilini iyi bilmesi gereklidir (3, 14).

Her dilde başka dillerden alınma sözcüklerin bulunduğu, başka toplumların kavramlarının var olduğu görülür. Çünkü başka dillerle hiç ilişkisi olmamak demek, bir toplumun başka toplumlarla hiç ilişkisi bulunmaması demektir. Ancak bir dilde yabancılaşma temel söz varlığına kadar indiğinde dilin pek çok kavramının kendi öğeleriyle anlatılmasına, yeni kavramların anlatım bulmasına, eğitim ve öğretimin ulusal dil ile gerçekleştirilmesine engel olur. Bir yayılma halinde ve bazen kendi kural ve imlalarıyla Türk Tıp diline girmekte olan yeni sözcüklerin Türkçeyi Ayrıca bir dille konuşup yazmak, o dili bilmek değildir, önemli olan o dille düşünmek, üretmek, düşünsel bir alan yaratabilmektir (16).

Sonuç olarak, sunulan araştırmanın bulguları, tıp eğitiminde ulusal dil dışında bir dilin yoğun olarak kullanıldığını ve öğrencilerin bundan olumsuz etkilendiklerini göstermektedir. Yabancı dille açıklanan kavramlarının yerine zaten Türkçe karşılığı olan kavramlarla eğitim yapılması, tıp eğitiminde niteliği yükseltecektir.

Teşekkür

Anket yönetimi konusundaki yardımları nedeni ile Yrd. Doç. Dr. Melis Naçar'a, anketin hazırlanmasındaki yardımları nedeni ile Okt. Lutfiye Güvenç'e ve anketlerin basımı nedeni ile Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığına teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- 1.Öztürk M.O. Bilimsel Yayınlarda Dil. Sağlık Bilimlerinde Sürekli Yayıncılık. 2. Ulusal Sempozyumu (28 Mayıs 2004-Ankara)
<http://www.ulakbim.gov.tr/dokumanlar/sempozyum2/o_ozturk> (15.01.2007)
- 2.Gökçora İ.H. Yayın Dili Olarak Türkçe. Sağlık Bilimlerinde Sürekli Yayıncılık. 2. Ulusal Sempozyumu (28 Mayıs 2004-Ankara)
<http://www.ulakbim.gov.tr/dokumanlar/sempozyum2/i_hgokcora> (15.01.2007)
- 3.Cankur NŞ. Tıp Eğitiminde Dil: II Eğitim dilinde Türkçe' nin yeri ve geleceği. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2002; 28: 33-35.
- 4.Sander S.Yazdığımız Dil. Pediatrik Cerrahi Dergisi 2003;17:6-11.
- 5.Berkmen Y. Bilim Dilinin Türkçeleşmesi. Türk Tanısal ve Girişimsel Radyoloji Dergisi 2003; 9:275-278.
- 6.Seber N, Erduran D, Söhmen T ve ark. Tıp Öğrencilerinin tıbbî terminoloji konusundaki düşünceleri. II. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi. 2000'li Yıllarda Tıp Eğitimi Bildiri Özet Kitabı. İzmir; 2001. s.162.
- 7.Gökçora İ.H. Bilim Dili Olarak Türkçe. Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi (Haziran, 2004)
<<http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=188>> (15.01.2007).
- 8.Yurdakök M. Sümerce'deki Türkçe Tıbbi Sözcükler. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2006;49:76-77.
- 9.Tuna O.N. Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi İlgisi ile Türk Dili'nin Yaşı Meselesi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları No.561, 1990.
- 10.Atmaca N.S. Türk Dili Niçin Özleştirilmelidir?, Sağlık Bilimlerinde Sürekli Yayıncılık. 2. Ulusal Sempozyumu (28 Mayıs 2004-Ankara)
<http://www.ulakbim.gov.tr/dokumanlar/sempozyum2/n_atmaca3>(15.01.2007).
- 11.Lucas P, Lenstrup M, Prinz J, Williamson D, Yip H, Tipoe G, Medical Education, 1997;31:81-86.
- 12.Sav A., Yeğen B.Ç., Fak A.S., İskit S., Tıp Eğitiminde Dil Tartışması.(Haziran 2003)< <http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf.php?id=129>> (29.06.2007).
- 13.Atmaca N.S. Yabancı Dilden Çeviri ve Türkçe. Sağlık Bilimlerinde Sürekli Yayıncılık. 2. Ulusal Sempozyumu (28 Mayıs 2004-Ankara)
<<http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvt/tip/sempozyum2/natmaca6.pdf>> (15.01.2007)
- 14.Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Grubu: Birinci Türk Sağlık Eğitim Şurası, Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Grubu Raporu. Tıp Eğitimi Bülteni 2001;2:13-4
- 15.Atmaca N.S. Bilim Dili ve Türkçe. Sağlık Bilimlerinde Sürekli Yayıncılık. 2. Ulusal Sempozyumu (28 Mayıs 2004-Ankara)
<<http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvt/tip/sempozyum2/natmaca1.pdf>> (15.01.2007)
- 16.Atmaca N.S. Yeni Bilimsel ve Teknik Kavramlara Karşılık Türkçe Terimleri Kimler Nasıl Türetir?. Sağlık Bilimlerinde Sürekli Yayıncılık. 2. Ulusal Sempozyumu (28 Mayıs 2004-Ankara)
<http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvt/tip/sempozyum2/natmaca5.pdf> (15.01.2007).